EIROPAS LIETAS

MARTS 2022

STĀJAS SPĒKĀ UKRAINAS CIVILIEDZĪVOTĀJU ATBALSTA LIKUMS

3.martā Saeima otrajā - galīgajā – lasījumā pieņēma par steidzamu atzīto Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumu. Ar likumu netiek atcelta vai mainīta līdzšinējā patvēruma pieteikšanas un izskatīšanas procedūra, bet tiek noteikts papildu mehānisms, kā Ukrainas civiliedzīvotāji var saņemt palīdzību. Tajā noteikts atbalsta apjoms, kā tiek regulētas tiesības uz nodarbinātību Latvijā, tai skaitā medicīnas un izglītības jomā, atkāpes no prasībām zināt valsts valodu, veselības aprūpes pieejamība u.c. jautājumi. Savukārt 12.martā stājās spēkā steidzamības kārtībā pieņemtie grozījumi Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumā, lai pilnveidotu sākotnējos atbalsta mehānismus un ieviestu jaunus.

Ukrainas civiliedzīvotāji var uz vienu gadu saņemt ilgtermiņa vīzu un tiesības uz nodarbinātību. Vīzu izsniedz Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, Valsts robežsardze un Latvijas Republikas diplomātiskās un konsulārās pārstāvniecības ārvalstīs. Ukrainas civiliedzīvotājiem, kuriem nav derīga ceļošanas dokumenta, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde piešķir uzturēšanās atļauju - trešās valsts pilsoņa personas apliecību - uz vienu gadu atbilstoši Imigrācijas likuma 23. panta pirmās daļas 24. punktā un Patvēruma likuma 61. panta pirmajā daļā noteiktajām prasībām, neiekasējot valsts nodevu par tās izsniegšanu.

10 SOĻU PLĀNS SPĒCĪGĀKAI EIROPAS KOORDINĀCIJAI, LAI UZŅEMTU BĒGĻUS NO KARA UKRAINĀ

Pēc Eiropadomes 24.-25.marta secinājumiem, ko iezīmēja Krievijas veiktā militārā agresija pret Ukrainu, Komisija ir nākusi klajā ar **10 soļu plānu** spēcīgākai Eiropas koordinācijai, uzņemot kara bēgļus no Ukrainas.

Plāns ietver, piemēram, **ES reģistrācijas platformas** izveidi informācijas apmaiņai par pagaidu aizsardzības saņēmējiem, uzņemšanas kapacitātes un izmitināšanas vietu kartēšanu, lai tās atbilstu to ES dalībvalstu piedāvājumam, kuras var sniegt palīdzību un atbalstu tiem Ukrainas valstspiederīgajiem, kas devušies bēgļu gaitās.

Tostarp tajā ietverts kopīgs **cilvēku tirdzniecības apkarošanas plāns**, lai novērstu cilvēku tirdzniecību un ekspluatāciju.

Tāpat arī **pastiprināta solidaritāte ar Moldovu**, palielinot pārvietošanu un ātri izvietojot Frontex vienības Moldovā.

Plāna ietvaros ievērojami palielināts arī pasākumiem paredzētais finansējums un citi nepieciešamie resursi.

EIROPAS KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PAR PAGAIDU AIZSARDZĪBAS IEVIEŠANU

21.martā Eiropas Komisija nāca klajā ar **paziņojumu par operatīvajām vadlīnijām**, lai īstenotu Padomes Īstenošanas lēmumu 2022/382, ar ko Direktīvas 2001/55/EK 5. panta nozīmē konstatē no Ukrainas pārvietoto personu masveida pieplūduma esamību un nosaka pagaidu aizsardzības ieviešanu.

Komisijas paziņojums par operatīvajām vadlīnijām saistībā ar pagaidu aizsardzības ieviešanu Ukrainas valstspiederīgajiem īsumā paredz to, ka paredzēto pagaidu aizsardzību piemēro: **Ukrainas valstspiederīgajiem**, kas uzturas Ukrainā un ir pārvietoti 2022. gada 24. februārī vai vēlāk, un viņu ģimenes locekļiem; bezvalstniekiem un trešo valstu, izņemot Ukrainu, valstspiederīgajiem, kuri Ukrainā pirms 2022. gada 24. februāra ir saņēmuši starptautisko aizsardzību vai līdzvērtīgu valsts aizsardzību un kuri ir pārvietoti no Ukrainas 2022. gada 24. februārī vai vēlāk, un viņu ģimenes locekļiem.

Ja netiek nodrošināta Direktīvā 2001/55/EK paredzētā pagaidu aizsardzība, ir jānodrošina pienācīga aizsardzība saskaņā ar ES dalībvalstu tiesību aktiem, t.i., visiem ir jānodrošina cilvēka cieņas ievērošana un līdz ar to cilvēka cienīgs dzīves līmenis. Indikatīvs dokumentu saraksts, kas apliecina Ukrainas valstspiederību, pat ja derīguma termiņš ir beidzies: jebkāda veida pases, valsts izdotas personas apliecības (tostarp pagaidu apliecības), militārā dienesta grāmatiņas un militārā dienesta apliecības, jūrnieka grāmatiņas, kapteiņa dienesta apliecības un jūrnieka pases, pilsonības apliecības un – citi oficiāli dokumenti, kuros minēta vai norādīta pilsonība.

Ja persona nespēj uzrādīt attiecīgos dokumentus un ES dalībvalstis nevar ātri citādi noteikt, vai attiecīgajai personai ir tiesības uz pagaidu aizsardzību, vai pienācīgu aizsardzību saskaņā ar valsts tiesību aktiem, Komisija ierosina personu novirzīt uz patvēruma procedūru.

M. GOLUBEVA: "LATVIJA IR GATAVA SOLIDĀRI UZŅEMT 500 UKRAINAS BĒGĻUS, KAS PATLABAN ATRODAS MOLDOVĀ."

28.martā Iekšlietu ministre Marija Golubeva piedalījās ES Tieslietu un iekšlietu ministru padomes ārkārtas sanāksmē, kurā notika diskusijas par koordināciju, uzņemot personas, kuras bēg no apdraudējuma Ukrainā.

Ārkārtas sanāksmē **tika diskutēts par praktisko un finansiālo atbalstu dalībvalstīm Ukrainas bēgļu uzņemšanai**. Jau patlaban tiek paredzēta iespēja izmantot ES fondu pārdalīto finansējumu, lai segtu Ukrainas bēgļu neatliekamās vajadzības.
M. Golubeva aicināja apsvērt iespējas nodrošināt papildus finansējumu dalībvalstīm Ukrainas bēgļu uzņemšanas pasākumu īstenošanai un tūlītējam atbalstam no šobrīd spēkā esošās Daudzgadu finanšu shēmas 2021. līdz 2027.gadam. Tāpat sanāksmē tika diskutēts par Ukrainas bēgļu pārvietošanos ES iekšienē. Ministres ieskatā, lai rastu efektīvu risinājumu, ir nepieciešama skaidra un visaptveroša koordinācija ES līmenī.

Informācijas apmaiņai starp dalībvalstīm par to uzņemšanas spējām un jau uzņemtajām personām ir izveidota īpaša **"Solidaritātes platforma"**, kuras darbu koordinē Eiropas Komisija.

Ārkārtas sanāksmē **tika pārrunāta Ukrainas bēgļu uzņemšana no Moldovas**. Ņemot vērā Moldovas ierobežoto kapacitāti Ukrainas bēgļu uzņemšanā un pārvaldībā, jau ir sniegta liela apmēra humānā palīdzība, tomēr ir steidzama nepieciešamība pēc Moldovā esošo Ukrainas bēgļu koordinētas uzņemšanas. Jau vairākas ES dalībvalstis un Norvēģija ir apņēmušās iesaistīties, savukārt Rumānija ir piekritusi, ka tās teritorijā tiek izveidots uzņemšanas centrs. Iekšlietu ministre atzīmēja, ka steidzami jādara viss iespējamais, lai sniegtu pēc iespējas lielāku un ilgtspējīgāku atbalstu Moldovai, un informēja, ka Latvija apsver uzņemt no Moldovas līdz 500 personām, nodrošinot tām arī pārvietošanu uz Latviju.

EIROPAS MIGRĀCIJAS TĪKLA JAUNUMI

Eiropas migrācijas tīkla lapā ir pieejams **saraksts ar noderīgām saitēm uz oficiālajām tīmekļa vietnēm**, kur atrodama informācija par Ukrainas valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos katrā no ES dalībvalstīm.

2021. GADA EUROSTAT STATISTIKAS PĀRSKATS PAR PATVĒRUMU

Eiropas Kopienu Statistikas biroja (Eurostat) tīmekļa vietnē ir publicēti jaunumi un aktualizēts gada statistikas raksts par patvēruma meklētāju galvenajām tendencēm un raksturojumu 2021. gadā.

PUBLIKĀCIJAS

Publicēts sintēzes ziņojums izpētes darbam **"Trešo valstu valstspiederīgo- cilvēku tirdzniecības upuru atpazīšana, identificēšana un aizsardzība".**

Jaunākā Eiropas Migrācijas tīkla izpētes darba sintēze ietver normatīvo regulējumu Eiropas Savienībā un dalībvalstu līmenī, kas attiecas uz iespējamo cilvēku tirdzniecības upuru atpazīšanu, identificēšanu un aizsardzību.

Trešo valstu valstspiederīgie ir vairāk nekā puse no visiem ES dalībvalstīs reģistrētajiem upuriem, un nepilngadīgie bez pavadības un patvēruma procedūrā esošie ir pakļauti īpašam riskam kļūt par upuriem. Šajā pētījumā sniegts pārskats par pasākumiem un labo praksi saistībā ar cilvēku tirdzniecībā cietušo trešo valstu valstspiederīgo atpazīšanu, identificēšanu un aizsardzību 25 ES dalībvalstīs, Norvēģijā un Gruzijā no 2015. gada janvāra līdz 2020. gada decembrim.

ES līmenī ir izveidoti vairāki instrumenti cilvēku tirdzniecības apkarošanai, nodrošinot sistēmu cietušo identificēšanai un aizsardzībai, un nostiprinātas trešo valstu valstspiederīgo tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi attiecībā uz sociālo nodrošinājumu, sociālo palīdzību un sociālo aizsardzību.

Valstu līmenī galvenās tendences no 2015. līdz 2020. gadam ES dalībvalstīs, Norvēģijā un Gruzijā ir institucionālās, politikas un likumdošanas attīstības tendences. Piemēram, vairākas dalībvalstis ir ieviesušas koordinācijas sistēmas, lai veicinātu un pastiprinātu savu darbību, kā arī pieņemot vai atkārtoti pieņemot valstu rīcības plānus cilvēku tirdzniecības novēršanai un apkarošanai. Dalībvalstis arī ir īstenojušas praktiskus pasākumus izpratnes veicināšanai, piemēram, informācijas bukleti un informācijas dienas, plašsaziņas līdzekļu atspoguļojums par cilvēku tirdzniecību.

Sadarbībai ir izšķiroša nozīme cīņā pret cilvēku tirdzniecību. ES līmenī tas sniedzas no informācijas un labās prakses apmaiņas mehānismiem līdz kopīgiem pasākumiem, kas pastiprina sadarbību starp kompetentajām iestādēm, kā arī īpašām ad hoc iniciatīvām, reaģējot uz jaunām vajadzībām vai problēmām. Starptautiskā līmenī vairākas dalībvalstis sadarbojas pret cilvēku tirdzniecību caur vairākām organizācijām un to struktūrām, piemēram, ar Starptautisko Kriminālpolicijas organizāciju (Interpols) un Starptautisko Migrācijas organizāciju. Sadarbība tiek turpināta arī ar trešām valstīm, lai nodrošinātu cilvēku tirdzniecības upuru drošu atgriešanos un reintegrāciju.

Lejuplādēt sintēzes ziņojumu angļu valodā.

Izpētes darba ziņojums par situāciju Latvijā.

Publicēts jauns politikas pārskats **"Tādu situāciju novēršana, atklāšana un risināšana, kurās atļauja uzturēties ES studiju nolūkā tiek izmantota ļaunprātīgi"**, kurā atspoguļoti tiesību akti, politika un prakse, kas dalībvalstīs ir spēkā laikposmā no 2017. līdz 2020. gadam.

Pārskatā lietotais termins "atļauja" attiecas gan uz uzturēšanās atļaujām, gan ilgtermiņa vīzām, kas izsniegtas studiju nolūkā. Eiropas Savienības tiesību akti reglamentē trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumus atbilstoši pētniecības, studiju, apmācības, brīvprātīgā darba, skolēnu apmaiņas programmu vai izglītības projektu un au pair mērķiem. Politikas pārskatā apkopota informācija no 24 dalībvalstīm, un tā mērķis ir apzināt pieredzi un pieejas visā ES, lai novērstu un risinātu situācijas, kurās atļauja uzturēties dalībvalstī, iespējams, tiek ļaunprātīgi izmantota citiem mērķiem, nevis studijām. Pārskatā apkopotā informācija pamatā ir sadalīta divās daļās: pirms ieceļošanas posms, kurā galvenā uzmanība ir pievērsta potenciālas atļauju ļaunprātīgas izmantošanas novēršanai, un pēc ieceļošanas posms, kurā galvenā uzmanība tiek pievērsta ļaunprātīgas izmantošanas gadījumu uzraudzībai un atklāšanai tiklīdz ir izsniegta atļauja studiju nolūkā.

Lejuplādēt politikas pārskatu angļu valodā.

Publicēts jauns politikas pārskats par **"Prasmju mobilitātes partnerība: inovatīvu pieeju izpēte darbaspēka migrācijai"**.
Politikas pārskats izstrādāts sadarbojoties Eiropas migrācijas tīklam un Ekonomiskās Sadarbības un Attīstības organizācijai. Pārskatā ir uzsvērta Eiropas Savienības dalībvalstu, trešo valstu un starptautisko organizāciju pieredze saistībā ar prasmju mobilitātes partnerības ieviešanu, kas ir jauna koncepcija, kura veicina ilgtspējīgu pieeju kvalificētai migrācijai un mobilitātei ar mērķi veidot prasmes gan izcelsmes, gan galamērķa valstu labā.

Jaunais migrācijas un patvēruma pakts 2020. gadā uzsvēra, cik svarīgi ir radīt jaunas, likumīgas iespējas saistībā ar darbaspēka migrāciju, prasmju pielāgošanu un darbaspēka trūkuma novēršanu. Ņemot vērā vēl nepieredzētās demogrāfiskās pārmaiņas, tehnoloģiju attīstību un darba ņēmēju pieaugošo mobilitāti, prasmju mobilitātes partnerības ar trešām valstīm tiek apsvērtas kā daļa no risinājuma prasmju nepietiekamībai ES. Pārskatā apkopota valstu līdzšinējā pieredze prasmju mobilitātes partnerību īstenošanā un sniegta informācija par līdzīgām iniciatīvām ES un visā pasaulē.

Lejuplādēt politikas pārskatu angļu valodā.

Jautājumiem:

Eiropas lietu un starptautiskās sadarbības nodaļa
e-pasts: eiropa@pmlp.gov.lv

new. manaavize.pmlp.gov.lv sadaļa "Projekti un Eiropas lietas"

Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkts
www.emn.lv

e-pasts: emn@pmlp.gov.lv

Eiropas migrācijas tīklu līdzfinansē Eiropas Savienības Migrācijas, patvēruma un integrācijas fonds. Informācija atspoguļo vienīgi autora uzskatus, un Eiropas Komisijai nevar uzlikt atbildību par tajā ietvertās informācijas jebkuru iespējamo izlietojumu.